

Agenda 2030, fokus målkonflikter

Nätverksträff för arbetsgrupperna Miljöstrategigruppen, Naturvårdsgruppen och Rättvis handel-gruppen inom Kommunnätverket för hållbar utveckling, Skövde, 22 maj 2018

Noteringar från gruppdiskussioner

Dagen syftade till att skapa dialog kring hur offentlig sektor kan hantera och hitta vägar fram i hållbarhetsarbetet när hållbarhetsmålen står i motsättning med andra mål och prioriteringar. Målet var att dagen skulle ge insikter, kunskap och konkreta verktyg i hållbarhetsarbetet med fokus på målkonflikter.

Under förmiddagen gav Sandra Valencia, Chalmers samt Mistra Urban Futures, en nulägesbild av de globala målen och Kerstin Bartholdsson, Göteborgs Universitet, föreläste om de globala målen ur ett lokalt perspektiv med fokus på komplexa problem, målkonflikter och möjliga framgångsfaktorer. Se deras respektive presentationer för ytterligare information.

Under eftermiddagens parallella workshops diskuterades problematiken med målkonflikter utifrån olika perspektiv - framgångsfaktorer för miljöstrategiskt arbete, energiproduktion och biologisk mångfald respektive rättvis handel.

Här nedan följer korta noteringar från respektive gruppdiskussion.

Framgångsfaktorer för det strategiska miljöarbetet (grupp A)

Gruppdiskussionen leddes av Kerstin Bartholdsson, Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet, och Maj-Liz Hedendahl, Hållbar utveckling Väst.

Frågorna som på många sätt fångar in problematiken kring hållbarhetsarbetet i en kommun, liksom i samhället i stort:

- Hur kan vi jobba hållbart i ett system som inte är hållbart?
- Hur få politiken att tänka långsiktigt? Bortom nästa val!
- Hur kommer man framåt med frågor som inte ger ekonomisk vinst?
 - Beteendeförändringar
 - Hushållning
 - Kunskap ex kläder

Påverka ledningen för att skapa förståelse för att hållbarhetsfrågorna är utveckling. Försök att sälja in, (prata, prata, prata). Problemet kan vara den ekonomiska biten. Samhällsnyttan viktas mot mjuka frågor.

Kundtänket finns idag även hos kommunen, vilket också kan skapa problem. Som individer har vi inte bara rättigheter utan även skyldigheter. Idag har individen

rättigheter och samhället skyldigheter. Men vi behöver alla ta ett ansvar... inte bara vara ”kunder”.

Framgångsfaktorer för hållbarhetsarbetet för MST m fl

Under diskussionen lyftes följande erfarenheter som möjliga framgångsfaktorer för hållbarhetsarbetet:

- Fokusera på ett problemområde i taget (gärna en stor, tydlig och viktig fråga)
- Ett avgränsat projekt kan vara en bra ingång för att få igång arbetet
- Sök externa medel för olika insatser för att kunna visa på framgång (utan att det har ”kostat” kommunen pengar)
- Arbeta proaktivt och koppla ihop med andra verksamheter/personer (som kan funka som draghjälp), ex upphandling.
- Koppla arbetet till de stora nämnderna (integrera med andra frågor)
- Kom inte in sent i planer etc. utan var med från början för att kunna påverka
- Formaliserade processer på olika nivåer kan skapa struktur och stabilitet
- Gör uppföljningar som visar på läget och som kan skapa motivation för hållbarhetsarbetet
- Politikerna behöver kunskap för att efterfråga genomförande.
- Motivera och förklara hur olika beslut kan vara motstridiga (konsekvensanalys). Kräver kompetens för att göra analysen. Målkonflikter är inte farliga, däremot viktigt att vara medveten om vilken väg man väljer och vad det har för effekt.
- Hitta de engagerade personerna för stöttning och samarbete
- Hitta personer som inte direkt jobbar med frågorna men som är mottagliga för frågorna (”så frön” som på sikt leder till förändringar i tänk, beteende etc)
- Ta vara på nyexade, elda på deras engagemang och driv
- Häng på trender/ex Al Gore

Synergier som kan underlätta och förstärka hållbarhetsarbetet

- Folkhälsan
- Besöksnäringen
- Varumärket
- Ekonomi – t ex solceller är både miljö och pengar
- Återbruk
- Näringslivsutveckling/arbetstillfällen

Vad tar vi med från diskussionerna

Alla fick sätta ord på vad det tar med sig från diskussionerna:

- Ny träff (nästa steg hur gör vi/inte bara ekonomi, hur kan man kommunicera)
- Lämna info till medarbetare
- Definierat problemet/ekonomi försvinner inte, cirkulär ekonomi
- Hållbarhetsanalys ska göras, hitta ett sätt att vara motor (hur frågan)
- Inspiration nätverkande
- Hur kan vi jobba hållbart i ett system som inte är hållbart? Få med mjuka värden?
- Nätverket kan stödja mycket kunskap finns. Lyft blicken. Stötta varandra.
- Inspiration, agenda 2030 hjälper till, få andra med sig.

- Imponerad, wow, mera sammanflätat i kommunerna
- Viktigt att komma ihåg var vi började (den lilla trädskramaren)

Energiproduktion och biologisk mångfald (grupp B)

Gruppdiskussionen leddes av Fredrik Bergman, Hållbar utveckling Väst, och Niklas Wengström, Göteborgs Universitet

Passet inleddes av Fredrik Bergman som utvecklade frågeställningen genom att dels ge en bakgrund till behovet av att parallellt arbeta med båda målen och dels genom att exemplifiera med ett lokalt aktuellt exempel där en kommuns olika målsättningar för olika miljörelaterade frågor kan krocka.

Niklas Wengström förklarade därefter vilka negativa konsekvenser vattenkraften har för ekosystem och organismer i rinnande vatten:

- 1) Vandringshinder
- 2) Habitat försvinner
- 3) Regleringar dämpar amplituder/naturliga flödesskillnader (som många organismer är anpassade till)
- 4) Sedimenttransporten nedåt i vattensystemet minskar kraftigt

Enda egentliga bestående effektiva åtgärden för att minska ovanstående konsekvenser är att ta bort kraftverken och dammarna. Varken fiskvägar eller omlöp är optimala.

En målkonflikt man sällan tänker på när det handlar om vattenkraft är den mellan vad många (i allmänheten inte minst) uppfattar som det "naturliga tillståndet". Argument av typen "den dammen kan man ju inte ta bort, det är så fint där" kan höras i diskussioner när ev. borttag av dämmen diskuteras.

En annan målkonflikt är den som rör äganderätten. Den som äger ett kraftverk vill av förståeliga skäl oftast inte ta bort det som både är en inkomstkälla och ngt som kanske funnits i familjens ägo under lång tid. I detta finns också en potentiell konflikt mellan "stad o land" och mellan enskilda och myndigheter. Viktig part att föra dialog med i frågor som rör (småskalig) vattenkraft är lokala/regionala LRF som ofta har medlemmar som berörs. Delvis är det också en generationsfråga.

En tredje målkonflikt är den mellan naturvård och kulturminnesvärden där vissa kraftverk (och dammar) är byggnadsminnesmärkta eller liknande.

I diskussionen om detta är det mkt viktigt att skilja på stor- och småskalig vattenkraft!

Hur får man förståelse för dessa frågor?

För att få förståelse krävs dialog, dialog och åter dialog. Fjärmandet från naturen är också ett problem för förståelsen och är något som fortsätter år för år. Hur kommer det se ut i framtiden? Hur många kommer att bry sig om natur, t.ex. naturvärden i rinnande vatten?

Vad göra? Vad kan vara nästa steg?

Det vore bra med goda ex. på hur man kan undvika onödig konflikt för exv vattenkraft. Detta skulle kunna lyftas vidare i arbetet inom naturvårdsgruppen i Kommunnätverket för hållbar utveckling.

Hur kan man räkna på EST som inkomstkälla (t.ex. försäljning av fiskekort eller övernattningar till sportfiskare av lax/öring i restaurerade vattendrag?)

Rättvis handel och Agenda 2030 (grupp C)

Gruppdiskussionen leddes av Anneli Örtqvist, projektledare för Fairtrade City och Fairtrade region. Temat för diskussionerna var: finns målkonflikter och synergieffekter kommuners vision och övergripande mål?

Under workshopen framkom det att flera kommuner idag har gjort en jämförelse mellan kommunens övergripande mål och strategier och Agenda 2030. Att de övergripande målen och strategierna ofta är antagna i början av denna mandatperiod, dvs innan Agenda 2030 var beslutad. En fråga som framkom var Agenda 2030 kommer att integreras i utveckling av övergripande mål och strategier i kommande mandatperiod efter valet.

Gruppen såg tydliga kopplingar mellan kommunens arbete, Agenda 2030 och rättvis handel, inte minst när det gäller hållbar konsumtion.

Målkonflikter:

- Konflikt mellan kortsiktiga och långsiktiga ekonomiska mål och andra värden som mänskliga rättigheter och miljöhänsyn i upphandling.
- Konflikt mellan olika hållbarhetkriterier, t ex ekologisk och rättvis handel, när budgetmål ska hållas och tillgången på varor varierar.

Många menade att det är svårt att få in andra värden än de ekonomiska t ex vid upphandling, men samtidigt vittnade några om att genom bra upphandlingar och genom att se över befintliga kostnader, så har man hittat utrymme för att köpa in t ex Fairtrade-märkta produkter.